

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.018.01.2016

P/16/026

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/026 – Przeciwdziałanie zaburzeniom psychicznym u dzieci i młodzieży
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Marek Wojewódzki, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LLO/76/2016 z 23 września 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół w Zadzimiu ¹ , zwany dalej „Zespołem Szkół” (dowód: akta kontroli str. 2)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Izabela Pietrasik, Dyrektor Zespołu Szkół ² (dowód: akta kontroli str. 3 i 4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2013-2016 Zespół Szkół zapewnił dzieciom i młodzieży pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Potrzeby w tym zakresie rozpoznawano prowadząc m.in. badania ankietowe wśród społeczności szkolnej, a także rozmowy i obserwacje w toku działalności dydaktycznej i wychowawczej.

Placówka zapewniła uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną, głównie dzięki współpracy nauczycieli i wychowawców z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Poddębicach (PPP). Zajęcia z terapii logopedycznej prowadzone były przez jednego z nauczycieli w formie nieodpłatnych zajęć dodatkowych.

Psychologowie i pedagodzy zatrudnieni w PPP, oprócz wydawania opinii i orzeczeń, prowadzili zajęcia, warsztaty i spotkania indywidualne z uczniami, konsultacje z rodzicami i nauczycielami, a także szkolenia dla społeczności szkolnej. Zespół Szkół zapewnił uczniom udział w licznych konkursach oraz zajęciach pozalekcyjnych wspierających zarówno uczniów mających trudności w nauce, jak i uczniów uzdolnionych, a także akcjach wspierających zachowania prospołeczne.

Organizacja kształcenia w szkole uwzględniała zasady higieny ucznia. Plany lekcji ułożone zostały w sposób zapewniający równomierne obciążenie w poszczególnych dniach tygodnia, a przerwy pomiędzy zajęciami wynosiły od 10 do 15 minut. Występowały jednak przypadki kumulowania zajęć wymagających znacznej koncentracji (w roku szkolnym 2015/2016 w dwóch klasach³ zaplanowano następujące po sobie trzy godziny takich zajęć), a także planowania ich po piątej godzinie lekcyjnej (w latach 2013-2016 dotyczyło to łącznie 13 klas). Spowodowane to było koniecznością dostosowania zajęć lekcyjnych do możliwości kadrowych placówki oraz godzin zorganizowanego odwozu uczniów.

Ustalony w Zespole Szkół tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych odpowiadał wymogom określonym w Załączniku nr 1 do

¹ W skład którego wchodzi Szkoła Podstawowa (SP) i Gimnazjum.

² Od dnia 23 sierpnia 2016 r.; w okresie od 21 sierpnia 2013 r. do 22 sierpnia 2016 r. Dyrektorem Zespołu Szkół była Pani Małgorzata Kuna.

³ W klasie VIa SP w czwartki i w klasie IA Gimnazjum w poniedziałki.

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁴.

Problemy psychospołeczne uczniów (cztery przypadki w latach 2013-2016) były monitorowane i ewidencjonowane w prowadzonym rejestrze, w którym dokumentowano jednocześnie podjęte działania prewencyjne (głównie rozmowy ostrzegawcze z policją).

Przeciwdziałanie zaburzeniom psychicznym u dzieci i młodzieży było przedmiotem ewaluacji wewnętrznej w ramach nadzoru pedagogicznego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Funkcjonowanie Zespołu Szkół w aspekcie prawidłowego rozwoju psychicznego ucznia.

Opis stanu
faktycznego

W ramach badania ankietowego dotyczącego organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz atmosfery pracy w Zespole Szkół, odpowiedzi udzielone przez rodziców (łącznie 62) i dzieci (53) wskazywały na ogół na pozytywną ocenę pracy placówki: 87% rodziców i 85% dzieci wybrałoby tę samą placówkę, 90% rodziców uważa, że ich dzieci chętnie uczęszczają do szkoły (potwierdziło to 74% uczniów), chociaż prawie połowa rodziców i uczniów stwierdziła, że występowały sytuacje strachu lub niechęci u dzieci przed pójściem do szkoły. Kontakt z psychologiem lub pedagogiem zadeklarowało 23% rodziców i 47% uczniów, przy czym zdecydowana większość uzyskiwała spodziewaną pomoc.

66% rodziców uczestniczyło w warsztatach i spotkaniach dotyczących rozwiązywania problemów wychowawczych dzieci, a 89% otrzymało wsparcie wychowawcy w dążeniu do prawidłowego rozwoju dziecka. Wśród mocnych stron placówki rodzice wymieniali najczęściej dobre warunki lokalowe, przyjazną atmosferę i dobrze zorganizowany plan zajęć. Podając mankamenty Zespołu Szkół w zakresie prawidłowego rozwoju psychofizycznego dziecka, wskazywali najczęściej na brak psychologa i pedagoga oraz zbyt duże obciążenie nauką. Jednocześnie na zbyt wysokie wymagania w placówce skarżyło się 43% uczniów, a dla 55% wymagania te były odpowiednie.

(dowód: akta kontroli str. 480-719)

1. Rozpoznanie potrzeb społeczności szkolnej.

W roku szkolnym 2015/2016 przeprowadzona została w Zespole Szkół diagnoza sytuacji i potrzeb społeczności szkolnej. W wyniku badań uzyskano informacje potrzebne do wdrażania działań w ramach „Programu rozwoju szkoły”. Badania zostały przeprowadzone za pomocą kwestionariuszy ankiet skierowanych do uczniów, rodziców, nauczycieli i pracowników obsługi.

W grudniu 2013 r., październiku 2015 r. oraz wrześniu 2016 r. Zespół Szkół przeprowadził diagnozę w zakresie poczucia bezpieczeństwa i problemów uczniów kl. IV – VI SP oraz kl. I-III Gimnazjum i sporządziła raporty z analizy ankiet. Wskazano w nich na występowanie niepokojących sytuacji, takich jak możliwość zakupu przez uczniów alkoholu w sklepach, brak rozmów z rodzicami na tematy związane z uzależnieniami, czy istnienie niebezpiecznych miejsc w szkole. Działaniami wspierającymi realizację ww. programów były zajęcia i spotkania indywidualne uczniów z psychologiem i pedagogiem z PPP oraz przedstawicielami innych instytucji współpracujących z Zespołem Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 4-31, 53-81)

W roku szkolnym 2012/2013 Dyrektor Zespołu Szkół wprowadził procedury systemu pomocy uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowawczych⁵,

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 204 ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie ramowych planów nauczania”.

obejmujące sposoby diagnozowania ucznia na każdym etapie nauczania oraz działania podejmowane przez nauczycieli w celu niwelowania występujących zaburzeń w jego funkcjonowaniu. W zarządzeniu przewidziano sporządzenie oceny poziomu funkcjonowania ucznia klas I-III (wg wzoru zawartego w załączniku nr 1), ocenę funkcjonowania ucznia klas IV-VI (załącznik nr 2) oraz ocenę funkcjonowania ucznia gimnazjum klas I-II (załącznik nr 3).

(dowód: akta kontroli str. 32-48)

W roku szkolnym 2015/2016 Kuratorium Oświaty w Łodzi przeprowadziło w Gimnazjum ewaluację zewnętrzną obejmującą m.in. obszar pn. „W szkole rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia” (co opisano w pkt 11 wystąpienia pokontrolnego).

(dowód: akta kontroli str. 82-145)

2. Program profilaktyki i szkolny program wychowawczy w aspekcie zdrowia psychicznego.

W latach 2013-2016, na każdy rok szkolny placówka opracowała programy wychowawcze i profilaktyczne.

Programy wychowawcze, podlegające w poszczególnych latach modyfikacjom, przewidywały takie działania jak: wspieranie rozwoju dzieci najmłodszych, w szczególności 6 – letnich, motywowanie uczniów do nauki, zachęcanie ich do planowania drogi samokształcenia i kariery zawodowej, wspieranie procesu dydaktyczno-wychowawczego, podnoszenie kultury osobistej uczniów oraz dobrego zachowania się w szkole i poza nią, kształtowanie postaw ekologicznych, przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej oraz agresji, rozwijanie pasji i zainteresowań uczniów, kształtowanie postaw - wychowanie do wartości, a także przeciwdziałanie narkomanii i innym uzależnieniom.

Realizacja powyższych celów nie była weryfikowana przy pomocy wskaźników. Okres ich realizacji określany był w rozmaity sposób, np. „w roku szkolnym ...”, „w ciągu roku”, „na spotkaniach z rodzicami”, bądź też „pozostawiono do uzgodnienia termin ich realizacji”.

Programy profilaktyki zawierały następujące cele: profilaktyka ogólna, edukacja prozdrowotna, edukacja dla bezpieczeństwa i profilaktyka uzależnień. W niektórych przypadkach zadania określono jednoznacznie (np. przeprowadzenie warsztatów z psychologiem), w innych zaś ogólnie.

Programy zawierały harmonogram realizacji zadań, poprzez wskazanie konkretnego terminu. Odbiorcami zadań realizowanych w ramach programów była społeczność szkolna (uczniowie, nauczyciele i rodzice).

Jako osoby odpowiedzialne za opracowanie szkolnego programów wychowawczych i profilaktycznych wyznaczono dwóch nauczycieli dyplomowanych, którzy w 2003 r. wzięli udział w szkoleniu zorganizowanym przez Kuratorium Oświaty w Łodzi nt. „Tworzenie matryc programów wychowawczych i profilaktycznych. Tworzenie programów rówieśniczych doradców.”.

Szkolne programy przewidywały przeprowadzenie ewaluacji po zakończeniu ich wdrażania oraz wskazywały sposób jej przeprowadzenia. Wyniki tych ewaluacji zostały ujęte w formie mocnych i słabych stron pracy wychowawczej oraz wniosków i rekomendacji na przyszłość (co opisano w pkt 10 wystąpienia).

W Zespole Szkół nie obowiązywały inne plany działań dotyczących zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.

(dowód: akta kontroli str. 49-52)

⁵ Zarządzenie Nr 10/12/13 - Procedury systemu pomocy uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowawczych.

3. Cele i zadania Zespołu Szkół wynikające z przepisów prawa oświatowego oraz programów profilaktycznych i wychowawczych.

Kontrolowana placówka posiadała wspólny statut dla SP i Gimnazjum, zawierający - wymagane rozporządzeniem MEN w sprawie ramowych statutow - postanowienia wymienione w § 2 załączników nr 2 i 3, w tym dotyczące: zasad wewnątrzszkolnego systemu oceniania, organizacji zajęć dodatkowych dla uczniów, zasad bezpieczeństwa i promocji zdrowia, form opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych potrzebna jest pomoc i wsparcie, udzielania rodzicom pomocy pedagogicznej, we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, a także organizacji i form współdziałania Zespołu Szkół z rodzicami (opiekunami prawnymi) w zakresie nauczania, wychowania i opieki.

(dowód: akta kontroli str. 146-218)

4. Kwalifikacje nauczycieli (wychowawców i specjalistów).

Zespół Szkół zatrudniał w roku szkolnym:

- 2013/2014 37 nauczycieli na 35,44 etatach, w tym 17 wychowawców na 15,3 etatach,
- 2014/2015 35 nauczycieli na 34,11 etatach, w tym 18 wychowawców na 18 etatach,
- 2015/2016 36 nauczycieli na 35,11 etatach, w tym 18 wychowawców na 18 etatach,
- 2016/2017 36 nauczycieli na 34,11 etatach, w tym 17 wychowawców na 15,3 etatach.

Wszyscy nauczyciele i wychowawcy posiadali odpowiednie kwalifikacje do prowadzenia zajęć z uczniami.

W analizowanym okresie Zespół Szkół nie zatrudniał specjalistów (psychologa, pedagoga, logopedy, doradcy zawodowego, terapeuty). Zajęcia z terapii logopedycznej prowadził w wymiarze dwóch godzin tygodniowo (bez zatrudnienia w charakterze logopedy i dodatkowego wynagrodzenia) nauczyciel posiadający studia neurologopedyczne. Funkcje doradcy zawodowego pełnił nauczyciel Gimnazjum w klasach II i III, w czasie godzin wychowawczych. Realizował on zajęcia na podstawie własnego programu zatwierdzonego przez Radę Pedagogiczną. Uczniowie korzystali z zajęć i spotkań z psychologiem i pedagogiem z PPP.

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że niezatrudnienie specjalistów spowodowane było brakiem środków na ten cel w budżecie Gminy Zadzim. Wójt Gminy zobowiązał się, że Zespół Szkół otrzyma w zamian środki finansowe na dodatkowe zajęcia dla uczniów (dydaktyczno-wyrównawcze) w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Środki te były przekazywane od roku szkolnego 2010/2011. Wójt zapewnił również środki na dodatkowe lekcje z języka obcego nowożytnego w SP.

(dowód: akta kontroli str.219-225)

Analiza arkusza organizacyjnego Zespołu Szkół oraz danych ujętych w aktach osobowych nauczycieli wykazała, że w roku szkolnym 2016/2017 nauczycielom i wychowawcom prawidłowo powierzono zajęcia ze względu na posiadane kwalifikacje.

(dowód: akta kontroli str. 226-232)

Zakres kształcenia i szkoleń w zakresie zdrowia psychicznego.

W analizowanym okresie wszyscy nauczyciele/wychowawcy uczestniczyli w formach kształcenia/doskonalenia zawodowego.

Działania określone w planie doskonalenia zawodowego nauczycieli były spójne z ujętymi w programach profilaktycznych i wychowawczych:

- na rok szkolny 2013/2014 przewidziano spotkania z pracownikami PPP i szkolenia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla ucznia o zaburzonym zachowaniu,
- na rok szkolny 2014/2015 zaplanowano prowadzenie zajęć dla Rady Pedagogicznej, dotyczących profilaktyki agresji i przemocy w szkole, szkolnej interwencji wobec ucznia sięgającego po środki psychotropowe; dla nauczycieli zaplanowano szkolenia nt. „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera”, „Agresywne i prowokacyjne zachowanie uczniów”, „Bezpieczeństwo ucznia w internecie”, „Indywidualizacja w ocenianiu ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”;
- na rok szkolny 2015/2016 przewidziano warsztaty dla Rady Pedagogicznej nt. „Wszystko o dopalaczach”, „Higiena ucznia”; dla nauczycieli zaplanowano szkolenia nt. „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera”;
- na rok szkolny 2016/2017 przewidziano warsztaty dla Rady Pedagogicznej nt. „Bezpieczeństwo i pierwsza pomoc w nagłych przypadkach, bezpieczeństwo w sieci”; nauczycielom pozostawiono możliwość wyboru szkoleń.

(dowód: akta kontroli str. 233-255)

W poszczególnych latach szkolnych dla nauczycieli zrealizowano m.in.:

- 2013/2014 – warsztaty: „Pomoc psychologiczno-pedagogiczna dla ucznia o zaburzonym zachowaniu”, „Współpraca szkoły z rodzicami w kontekście spójności oddziaływań wychowawczych i dydaktycznych”, szkolenie pn. „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera i jego specjalne potrzeby edukacyjne”,
- 2014/2015 – warsztaty: „Jak pracować z uczniem nadpobudliwym” i „profilaktyka agresji i przemocy w szkole”, szkolenia nt. „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera i jego specjalne potrzeby edukacyjne”, „Agresywne i prowokacyjne zachowania uczniów”, „Indywidualizacja w ocenianiu ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”,
- 2015/2016 - warsztaty: „Jak wspierać ucznia z dysleksją?”, szkolenie nt. „Uczeń z autyzmem w szkole ogólnodostępnej”.

W formach kształcenia wzięło udział:

- w roku szkolnym 2013/2014 – 3 wychowawców (studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki, kurs kwalifikacyjny do zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, kurs z terapii pedagogicznej z elementami logopedii),
- w roku szkolnym 2014/2015 – 3 wychowawców (studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki, kurs kwalifikacyjny do zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, studia podyplomowe z zakresu pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej).

(dowód: akta kontroli str. 256-257)

5. Organizacja kształcenia i wychowania – zgodność z zasadami higieny ucznia.

Ustalony w Zespole Szkół tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych na I etapie kształcenia był zgodny z wymogami określonymi w Załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania i wynosił 20 godzin dla I klasy oraz 21 godzin dla klas II-III. Zajęcia były rozłożone równomiernie - zaczynały się o godzinie 8.55 i trwały 4-5 godzin dziennie.

Na przykładzie oddziałów a i b klas V i VI SP oraz I i III Gimnazjum ustalono, że tygodniowy wymiar godzin zajęć edukacyjnych odpowiadał wymogom ww. rozporządzenia⁶. Plany lekcji ułożone zostały w sposób zapewniający równomierne obciążenie w poszczególnych dniach tygodnia, a przerwy pomiędzy zajęciami wynosiły od 10 do 15 minut.

Stwierdzono jednak, że w roku szkolnym 2015/2016 w planach lekcyjnych ww. klas występowały dni, w których skumulowane były zajęcia z przewagą pracy statycznej i koniecznością długotrwałej koncentracji: w klasie VIa - w czwartki następujące po

⁶ 26 godzin dla klas V SP, 28 godzin dla klas VI SP, 29 godzin dla klasy I Gimnazjum i 31 godzin dla klasy III Gimnazjum.

sobie 2 godziny matematyki i 1 godzina przyrody, a w klasie IA Gimnazjum – w poniedziałki następujące po sobie zajęcia z fizyki, chemii i matematyki. Ponadto w nw. przypadkach zajęcia, w których dominuje praca statyczna i długotrwała koncentracja, zaplanowane zostały po piątej godzinie lekcyjnej:

- w roku szkolnym 2013/2014:
 - o klasa VIb SP – zajęcia z matematyki w poniedziałki i czwartki,
 - o klasa IA Gimnazjum – zajęcia z chemii w środy,
 - o klasa IIIA Gimnazjum - zajęcia z chemii w czwartki;
- w roku szkolnym 2014/2015:
 - o klasa Vb i VIb SP – zajęcia z przyrody w poniedziałki,
 - o klasa IA Gimnazjum – zajęcia z fizyki w piątki,
- w roku szkolnym 2015/2016:
 - o klasa Va SP – zajęcia z przyrody w czwartki,
 - o klasa Vb i VIb SP – zajęcia z przyrody w poniedziałki,
 - o klasa IIIB Gimnazjum - zajęcia z matematyki w poniedziałki;
- w roku szkolnym 2016/2017
 - o klasa Vb SP - zajęcia z przyrody w poniedziałki,
 - o klasa VIb SP - zajęcia z przyrody w piątki,
 - o klasa IA Gimnazjum - zajęcia z matematyki w poniedziałki.

(dowód: akta kontroli str. 258-261)

Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że takie zaplanowanie lekcji wynikało m.in. ze zbyt małej liczby zatrudnionych nauczycieli przedmiotów ścisłych, a także z konieczności skorelowania godzin odbywania lekcji z godzinami zorganizowanego odwozu dzieci do domów.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

6. Organizacja kształcenia - uwzględnienie czynników chroniących zdrowie psychiczne uczniów.

6.1. W analizowanym okresie uczniowie Zespołu Szkół wzięli udział w 53 zewnętrznych konkursach i olimpiadach (7 o zasięgu ogólnopolskim, 6 - wojewódzkim, 24 - powiatowym i 16 - rejonowym), w tym:

- 19 w roku szkolnym 2013/2014, w których uczestniczyło 133 uczniów (47,5% wszystkich uczniów Zespołu Szkół); w konkursach tych uzyskano osiągnięcia w postaci: I i II miejsca (po 6 konkursów), III miejsca (4 konkursy), nagrody Prezydenta RP (jeden konkurs), tytułu laureata (jeden konkurs) oraz finalisty (2 konkursy),
- 21 w roku szkolnym 2014/2015, w których uczestniczyło 89 uczniów (30,3% wszystkich uczniów), uzyskując osiągnięcia w postaci: I miejsca (5 konkursów), II miejsca (jeden konkurs), III miejsca (4 konkursy), wyróżnień (2 konkursy) i tytułu laureata (3 konkursy),
- 13 w roku szkolnym 2015/2016, w których udział wzięło 50 uczniów (16,6%), uzyskując następujące osiągnięcia: I miejsce (3 konkursy), II miejsce (3 konkursy), III miejsce (2 konkursy), a także 5 nagród (jeden konkurs).

Wszystkie konkursy były bezpłatne. Ich organizacja i wyniki były przedstawiane Radzie Pedagogicznej w sprawozdaniach w celu rozpoznawania potrzeb, możliwości i uzdolnień uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 262-269)

Nauczyciele informowali uczniów o terminach i warunkach konkursów. Uczeń mógł wziąć udział w konkursie organizowanym przez inną szkołę, wskazaną przez Dyrektora. Zmniejszenie liczby uczestników konkursów Dyrektor wyjaśniła koncentrowaniem się uczniów na konkursach przedmiotowych organizowanych przez Kuratorium Oświaty w Łodzi, które są dla nich najważniejsze, bowiem umożliwiają uzyskanie punktów na świadectwie. W konsekwencji coraz częściej pomijane są inne konkursy, np. na szczeblu powiatowym.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

W latach szkolnych okresu 2013-2016 Zespół Szkół zorganizował i prowadził 19 nw. rodzajów zajęć pozalekcyjnych (w każdym roku tych samych) skierowanych do ogółu uczniów w celu rozwoju zainteresowań i zagospodarowania czasu wolnego: kółko historyczne, dziennikarskie i informatyczne, zajęcia chóru, taneczne, wspinaczki (drużyna harcerska)⁷, sportowo-rekreacyjne, plastyczne, techniczno-artystyczne, kółko teatralne, biologiczne, przyrodnicze, matematyczne, chemiczne, fizyczne, języka angielskiego, języka niemieckiego, koła regionalne i koła pn. "Spotkania z literaturą". Tygodniowy wymiar tych zajęć wynosił 34 godziny w latach 2013/2014 i 2014/2015 oraz 36 godzin w latach kolejnych. Liczba uczestniczących w nich uczniów wyniosła w poszczególnych latach szkolnych odpowiednio: 268, 265, 295 i 365 uczniów. Zajęcia były bezpłatne i odbywały się po lekcjach. Placówka rozpoznawała potrzeby w powyższym zakresie w toku prowadzonych działań edukacyjnych i wychowawczych.

Wyniki przeprowadzonego w ramach niniejszej kontroli badania ankietowego wykazały, że z płatnych zajęć pozalekcyjnych korzystało 20 z 53 badanych uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 270-271, 756-768)

Z analizy arkuszy organizacyjnych i dzienników lekcyjnych wynika, że w Zespole Szkół zapewniono ciągłość opieki sprawowanej przez jednego wychowawcę. Nie stwierdzono przypadku, aby wychowawca opiekował się więcej niż jedną klasą.

(dowód: akta kontroli str. 315- 316)

Wychowawcy klas corocznie identyfikowali problemy i potrzeby uczniów przy pomocy ankiet przeznaczonych dla uczniów i rodziców, poprzez rozmowy z uczniami i rodzicami, a także obserwacje uczniów w czasie imprez, uroczystości i wyjazdów. W ten sposób tematy realizowane na godzinach wychowawczych wynikały z rozpoznanych potrzeb oraz szkolnego programu wychowawczego i profilaktycznego.

Analiza przeprowadzona na przykładzie klasy IB Gimnazjum potwierdziła, że realizacja godzin pozostających do dyspozycji wychowawcy wynikała z problemów zidentyfikowanych w klasie. Wychowawca tej klasy sporządził:

- program wychowawczy, który zawierał główne cele, takie jak kształtowanie postaw obywatelskich, patriotycznych, ekologicznych, moralnych i kulturalnych; wychowawca opracował tematykę godzin wychowawczych, np. kształtowanie postaw tolerancji wobec innych poglądów i zachowań, zainteresowania historią własnego regionu, kultywowanie tradycji świątecznych;
- program profilaktyki, który obejmował m.in. propagowanie zdrowego stylu życia, w tym zasady higieny pracy umysłowej i bezpieczeństwo w Internecie, a także zwrócenie uwagi na właściwe korzystanie z osiągnięć współczesnej techniki;
- ocenę sytuacji wychowawczej (na koniec roku szkolnego), w której przedstawił zalecenia i rekomendacje do pracy w kolejnym roku szkolnym, w tym na rok szkolny 2016/2017 przewidział kontynuację procesu integracji klasy poprzez motywowanie uczniów do wspólnych działań i osiągania wyższych wyników w nauce, a także dążenie do eliminowania negatywnych zachowań.

W roku szkolnym 2015/2016 w dzienniku lekcyjnym klasy IB odnotowano m.in. następujące tematy poruszone na lekcjach wychowawczych: „Kulturalne zachowanie jako moja wizytówka – kształtowanie postaw tolerancji”, „Wigilia szkolna”, „Zasady higieny pracy umysłowej”, „Czy wiesz co to jest cyberprzemoc”, „Kolejny raz o cyberprzemocy”.

(dowód: akta kontroli str. 220-225, 273)

⁷ Zajęcia te odbywały się na terenie Szkoły, ale nie była ona ich organizatorem.

Przeprowadzone w ramach niniejszej kontroli badanie ankietowe wśród 53 uczniów wykazało, że na godzinach wychowawczych najczęściej omawiane są sprawy organizacyjne (32 odpowiedzi) oraz aktualne problemy klasowe (27 odpowiedzi).

(dowód: akta kontroli str. 768)

W badanym okresie nie wystąpiła sytuacja przejmowania przez Zespół Szkół uczniów po likwidacji innej szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

6.2. W roku szkolnym 2015/2016 placówka zorganizowała 10 akcji wspierających zachowania prospołeczne, w tym m.in.:

- akcję „Nakręć się na ...” – zbieranie plastikowych korków dla chorych dzieci, trwającą w ciągu całego roku szkolnego z udziałem wszystkich uczniów,
- zbiórkę zabawek dla dzieci ze szpitala rehabilitacyjnego w Rafałowce, przeprowadzoną z inicjatywy nauczycieli w grudniu 2015 r., z udziałem wszystkich uczniów,
- XXIV Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy – akcja organizowana corocznie w styczniu, w której uczestniczy 50 wolontariuszy,
- zbiórkę żywności i pieniędzy dla dwóch tragicznie doświadczonych uczniów (śmierć rodzica w wypadku) – akcja przeprowadzona z inicjatywy dyrekcji Zespołu Szkół i nauczycieli w lutym 2016 r., przy udziale całej społeczności szkolnej.

(dowód: akta kontroli str. 274-275)

Zespół Szkół posiadał regulamin samorządu uczniowskiego, na podstawie którego corocznie przeprowadzano wybory samorządu. Opiekunowie samorządu wybrani zostali przez Radę Pedagogiczną.

(dowód: akta kontroli str. 283-288)

W roku szkolnym 2013/2014 samorząd wystąpił z 14 inicjatywami, w roku 2014/2015 - z 10 inicjatywami, a w roku 2015/2016 - z 12 inicjatywami. Dotyczyły one m.in. udziału w akcjach charytatywnych (np. organizacja finałów WOŚP, zbieranie nakrętek dla niepełnosprawnych dzieci, zbiórka zabawek), corocznego składania kwiatów pod pomnikiem w dniu ważnych rocznic historycznych i państwowych, przygotowywania części artystycznej z okazji Dnia Edukacji Narodowej, tworzenia gazetki ściennej, prowadzenia „skrzynki zaufania” (udzielania odpowiedzi na wrzucane tam pytania, prośby i skargi związane z życiem szkolnym).

(dowód: akta kontroli str. 275-282)

Spośród 53 ankietowanych w ramach niniejszej kontroli uczniów, 21 (tj. 40%) uczestniczyło w roku szkolnym 2015/2016 w programie wolontariatu. Współpracę nauczycieli i dyrekcji Zespołu Szkół z samorządem szkolnym pozytywnie oceniło 41 uczniów (77,4%).

(dowód: akta kontroli str. 756-768)

Nauczyciele uczyli przestrzegania zasad kultury i wzajemnego szacunku, poszanowania godności osobistej, poszanowania cudzej własności, zasad współpracy. Prowadzili zajęcia integrujące, w czasie których przydzielali uczniom izolującym się specjalne zadania. Indywidualizowali zadania dla uczniów. Stosowali pozytywną motywację, chwaląc każdy przejaw empatii i życzliwości. Tworzyli atmosferę, w której uczniowie pomagają sobie w nauce, ucząc zdrowej rywalizacji. Atmosferę sprzyjającą nawiązywaniu pozytywnych relacji rówieśniczych budowali poprzez rozmowy z uczniami, głośne czytanie i omawianie tekstów opisujących różne relacje rówieśnicze, prace w grupach, stosowanie zwrotów grzecznościowych, pomaganie młodszemu. Przygotowywali uczniów do podejmowania samodzielnych inicjatyw, prezentowania postaw twórczych, wspierania uzdolnień i zainteresowań.

(dowód: akta kontroli str. 289-312)

7. Monitorowanie zjawisk wskazujących na problemy psychospołeczne uczniów.

W placówce prowadzona była tzw. „Karta interwencji przedstawicieli instytucji współpracujących z Zespołem Szkół w Zadzimiu”. Analiza tego rejestru wykazała, że w okresie objętym kontrolą odnotowano cztery konflikty: w dniu 15 stycznia 2016 r. (pomiędzy uczniami klasy IB Gimnazjum), w dniu 10 lutego 2016 r. (sprawa uczennicy M. C.), w dniu 7 kwietnia 2016 r. (między uczniami klasy Va SP) i w dniu 9 maja 2016 r. (między uczniami klasy IB Gimnazjum). Na wniosek Dyrektora Zespołu Szkół, starszy sierżant Policji przeprowadził z uczniami rozmowy ostrzegawcze, a rodzice zostali poinformowani o zdarzeniach przez wychowawców.

(dowód: akta kontroli str. 313)

Wychowawcy monitorowali zachowania niepokojące i podejmowali działania prewencyjne. W latach objętych kontrolą zorganizowano np. spotkanie z policjantem nt. skutków prawnych różnego rodzaju zachowań agresywnych oraz spotkanie z kuratorem sądowym. Przeprowadzone zostały również warsztaty z psychologiem na temat sposobów rozwiązywania konfliktów.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

Z przeprowadzonego przez NIK badania ankietowego 53 uczniów wynika, że zdaniem 23 (43,4%), nauczyciele są dobrze poinformowani o problemach występujących w Zespole Szkół, a według 26 (49,1%) - nie wiedzą o wszystkich pojawiających się problemach.

(dowód: akta kontroli str. 756-768)

Średni poziom frekwencji na zajęciach obowiązkowych w roku szkolnym 2014/2015 wynosił 88,5% (najwyższy był w klasie IVa SP - 92,9%, a najniższy w klasie I SP - 70%), a w roku 2015/2016 - 89,6% (najwyższy w klasie Vb SP - 93,6%, a najniższy w klasie IIIB Gimnazjum - 74%).

(dowód: akta kontroli str. 314)

Najniższą frekwencję w roku szkolnym 2014/2015 miało pięciu uczniów z klas: Ic (339 godzin nieobecnych), IVa (270 godzin), Va (451 godzin) SP oraz IIA (337 godzin) i IIIB (494 godzin) Gimnazjum, zaś w roku szkolnym 2015/2016 pięciu uczniów z klas: IVb (348 godzin nieobecnych), VIb (272 godzin) i VIa (270 godzin) SP oraz IIB (302 godziny) i IIIB (240 godzin) Gimnazjum.

Wysoka absencja wyżej wymienionych uczniów spowodowana była chorobami. Wszystkie godziny nieobecne zostały usprawiedliwione przez rodziców. Wszyscy uczniowie otrzymali promocję do klasy programowo wyższej. W roku szkolnym 2014/2015 dwóch uczniów, mimo wysokiej absencji, osiągnęło bardzo dobre wyniki w nauce i otrzymało promocję z wyróżnieniem. Z kolei w roku szkolnym 2015/2016, dwóch uczniów otrzymało z PPP orzeczenia o nauczaniu indywidualnym. W latach objętych kontrolą nie wystąpiły przypadki, aby niska frekwencja uniemożliwiła klasyfikację lub promocję do klasy programowo wyższej.

(dowód: akta kontroli str. 317-318)

W Zespole Szkół nauczyciele systematycznie kontrolowali obecności uczniów na zajęciach lekcyjnych. Dłuższe nieobecności spowodowane były chorobami, usprawiedliwianymi przez lekarza lub rodziców. Opuszczone pojedyncze godziny zdarzały się jedynie na pierwszej lekcji, kiedy uczeń spóźnił się na autokar szkolny. Nie miały miejsca przypadki wagarowania.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

8. Prowadzenie analiz organizacji pracy Zespołu Szkół w aspekcie zdrowia psychicznego i przeciwdziałania zaburzeniom psychicznym.

W latach 2013-2016 Zespół Szkół przeprowadził wśród uczniów trzy badania ankietowe dotyczące samopoczucia w szkole, samopoczucia w rodzinie, stosunku do szkoły i nauki oraz profilaktyki uzależnień (narkotyki, dopalacze, alkohol, nikotyna). Wyniki ankiet wskazywały m.in., że uczniowie czuli się bezpiecznie w

swojej szkole (od 83% do 98%) i klasie (od 87% do 97%), chociaż niektórzy spotkali się z groźbami pod swoim adresem (od 12% do 25%) i byli świadkami przemocy w szkole (od 24% do 48%). Od 39% do 52% uczniów uznało, że działania Zespołu Szkół, aby ustrzec ich przed agresją i uzależnieniami, są niewystarczające.

(dowód: akta kontroli str. 53-81)

Na podstawie zarządzenia Dyrektora Zespołu Szkół⁸, dla każdego ucznia SP oraz klas I-II Gimnazjum zakładano i prowadzono „Karty oceny funkcjonowania ucznia”, zawierające: dla klas I-III SP - dane dotyczące m.in. cech ucznia, relacji z nauczycielami i rówieśnikami, zainteresowań, zauważonych trudności, prawdopodobieństwa zaburzeń dysfunkcyjnych, a dla pozostałych uczniów - m.in. dane dotyczące pamięci, uwagi, motywacji, funkcjonowania ucznia w środowisku szkolnym i domowym, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, kontroli emocjonalnej i zainteresowań oraz uwagi o posiadaniu opinii PPP.

(dowód: akta kontroli str. 32-48)

Karty założone zostały w celu zdiagnozowania uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowawczych. W oparciu o te karty wyłoniono grupę uczniów, która takiej pomocy potrzebuje, a nie posiada orzeczenia, bądź opinii z PPP.

Zespół Szkół monitorował wpływ stresu na zdrowie psychiczne i emocje uczniów, uczył sposobów radzenia sobie ze stresem, monitorował ile czasu uczniowie spędzają ucząc się, przy uwzględnieniu godzin spędzonych w szkole i w domu - odrabiając zadane przez nauczycieli prace domowe, wskazywał sposoby udzielania pomocy w sytuacjach trudnych dla ucznia, uczył jak rozwiązywać problemy, przeciwstawiać się agresji, budować pozytywne relacje, efektywnie się uczyć, organizował warsztaty, szkolenia dla rodziców na temat potrzeb i problemów rozwojowych uczniów, rozpoznawania symptomów trudności i zaburzeń psychicznych, odpowiedniego reagowania w sytuacjach trudnych. Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśniła, że placówka jest uczestnikiem programu Szkoła Przyjazna Żywieniu i Aktywności Fizycznej, współfinansowanego przez Konfederację Szwajcarską w ramach współpracy z nowymi członkami Unii Europejskiej. Niektóre produkty spożywcze, takie jak słodczyce i chipsy, wzmagają poziom agresji. Aby temu przeciwdziałać, Zespół Szkół - za wiedzą rodziców - zlikwidował funkcjonujący w nim sklepik. W to miejsce wprowadzono dla uczniów możliwość korzystania z ciepłych jednodaniowych posiłków, sporządzonych ze zdrowych produktów nieprzetworzonych. Do tych posiłków dołączane są owoce, jogurty, soki bez cukru. Koszt posiłku wynosi 2 zł. Znakomita większość uczniów korzysta z tych posiłków. Uczniom, których rodzice osiągają niskie dochody, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pokrywa ten wydatek. Zdaniem Dyrektora Zespołu Szkół, niebagatelną sprawą łączącą psychicznie uczniów jest wspólne spożywanie posiłków. Uczniowie uczą się podstawowych zasad kultury, nawiązują się więzi psychiczne między nimi.

(dowód: akta kontroli str. 220-225)

Wyniki ankiet otrzymanych w ramach niniejszej kontroli od 62 rodziców wykazały, że w ocenie połowy z nich liczba zadawanych przez nauczycieli prac domowych jest odpowiednia dla ich dzieci (28 rodziców, tj. 45,2%, uznało natomiast, że jest zbyt duża). 60 rodziców wskazało, że organizacja pracy Zespołu Szkół, w tym zadawanie prac domowych, nie pozwala uczniom na pozostawianie podręczników w szkole.

(dowód: akta kontroli str. 769-775)

9. Akcje wspierające zdrowie psychiczne.

W kontrolowanym okresie Zespół Szkół podjął ogółem 12 działań w zakresie promocji zdrowia psychicznego i profilaktyki zaburzeń psychicznych, w tym m.in.:

⁸ Zarządzenie Dyrektora Zespołu Szkół w Zadzimiu nr 10/12/13⁸ w sprawie wprowadzenia procedur systemu pomocy uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych i wychowawczych w Zespole Szkół w Zadzimiu.

- w ramach programu „Razem ku radości życia”, przy udziale PPP, przeprowadzono badanie diagnozujące uczniów odnośnie samopoczucia, konsultacje z rodzicami oraz warsztaty z psychologiem; adresatami programu byli uczniowie pierwszych klas Gimnazjum i ich rodzice (32 uczniów, tj. 10%);
- w ramach programu zapobiegania zaburzeniom depresyjnym wśród dzieci i młodzieży realizowanego przez Urząd Marszałkowski w Łodzi; w programie uczestniczyło 20 uczniów (7%) z klas VI SP i I klasy Gimnazjum;
- prelekcja dla uczniów klas VI SP i I-III Gimnazjum oraz szkolenie dla rodziców nt. profilaktyki uzależnień od dopalaczy i narkotyków;
- w ramach organizowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych akcji pod hasłem: „Przemoc boli. Nie hejtuj” (dla wszystkich uczniów Zespołu Szkół) oraz „Narkotyki, dopalacze – to mnie nie kręci” (dla uczniów Gimnazjum);
- organizowany corocznie przez Dyrektora Zespołu Szkół dla wszystkich uczniów festyn „Pierwszy dzień wiosny pod hasłem profilaktyki uzależnień”, którego celem było przeciwdziałanie uzależnieniom i wskazanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

W placówce nie występowały przypadki próby samobójczej ani samobójstwa wśród uczniów. Wychowawcy klas i nauczyciele obserwowali zachowania uczniów, wzajemne stosunki między nimi, dbali aby żaden uczeń nie czuł się wykluczony.

(dowód: akta kontroli str. 220-225, 319-321)

10. Działania Dyrektora w przedmiotowym zakresie podejmowane w ramach nadzoru pedagogicznego.

W nw. latach szkolnych Dyrektor placówki – stosownie do wymogów § 24 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego⁹ - przeprowadzał w Zespole Szkół ewaluację wewnętrzną:

- 2013/2014 – dotyczącą współpracy z rodzicami; po przeprowadzeniu badań ankietowych wśród rodziców, wywiadów z nauczycielami oraz analizy dokumentów, w raporcie z ewaluacji ujęto wnioski wskazujące m.in. na dość wysoki poziom zadowolenia rodziców ze współpracy z Zespołem Szkół (w tym w zakresie świadczonej pomocy psychologiczno-pedagogicznej), ale również na niepełną wiedzę rodziców na temat zajęć pozalekcyjnych; ponadto w raporcie zawarto wnioski do dalszej pracy, w tym dotyczące informowania rodziców, szerszym zakresie, o zajęciach pozalekcyjnych oraz usprawnienia przepływu informacji pomiędzy nauczycielami, wychowawcami i rodzicami w sytuacjach występowania problemów dydaktycznych i wychowawczych;
- 2014/2015 – w zakresie zaangażowania uczniów w zajęcia obowiązkowe i dodatkowe; w wyniku badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli, a także analizy dokumentów, w raporcie z ewaluacji zawarto wnioski wskazujące, iż Zespół Szkół podejmuje właściwe działania mające na celu zwiększenie aktywności uczniów oraz rozwój ich talentów; jako rekomendacje do dalszej pracy wymieniono m.in. skorelowanie zajęć dodatkowych z planem zajęć obowiązkowych i rozkładem odwozów, a także uaktywnienie grupy uczniów, która sporadycznie włącza się w działania podejmowane przez Zespół Szkół;
- 2015/2016 – dotyczącą realizacji założeń koncepcji pracy Zespołu Szkół; po przeprowadzeniu badań ankietowych oraz wywiadów i obserwacji, w raporcie z ewaluacji wykazano, że wysoko oceniona została realizacja tych założeń, w tym szkolnego programu profilaktycznego i wychowawczego; działaniami naprawczymi powinny zostać objęte m.in. obszary edukacji w zakresie

⁹ Dz. U., z 2015 r., poz. 1270.

kompetencji kluczowych (czytanie, pisanie, mówienie) oraz obszar związany z komunikacją z rodzicami (włączenie ich w życie szkoły, prowadzenie szkoleń).

(dowód: akta kontroli str. 723-755)

Wnioski z ewaluacji wewnętrznych były przez Zespół Szkół realizowane, m.in. poprzez pisemne informowanie rodziców o problemach uczniów oraz organizację dla nich dni otwartych (dwa razy w semestrze), skorelowanie w roku szkolnym 2014/2015 zajęć obowiązkowych z nieobowiązkowymi, wprowadzenie późniejszego odwozu uczniów do domu, wprowadzenie metod aktywizujących uczniów (dyskusje, zajęcia w terenie) oraz organizację szkoleń dla rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 49-52)

Plany nadzoru pedagogicznego zawierały wnioski dotyczące działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej Zespołu Szkół (8 w roku szkolnym 2013/2014, 13 w roku 2014/2015, 6 w roku 2015/2016 i 4 w roku 2016/2017). W zakresie tworzenia w placówce warunków sprzyjających zdrowiu psychicznemu uczniów w roku szkolnym:

- 2013/2014 nie formułowano takich wniosków,
- 2014/2015 sformułowano wniosek o treści „dbać o utrzymanie coraz bardziej widocznej spójności w działaniach nauczyciela dotyczących bezpieczeństwa uczniów”. W tym celu zaplanowano kontrolę realizacji zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz godzin „KN”, a także dotyczącą zapewnienia uczniom bezpieczeństwa w czasie pobytu w szkole. Przewidziano również wspomaganie nauczycieli poprzez narady i szkolenia. Zaplanowane działania zostały zrealizowane (m.in. dwóm nauczycielom zapewniono udział w szkoleniu pn. „Praca nauczyciela wobec agresji”, jeden uczestniczył w szkoleniu „W poszukiwaniu skutecznych rozwiązań wychowawczych – jak radzić sobie z agresją i przemocą w szkole”, a czterech w szkoleniu prowadzonym przez PPP nt. „Praca z dzieckiem nadpobudliwym”),
- 2015/2016 zawarto wniosek o treści j.w. i zaplanowano podobne działania, które zrealizowano (m.in. przeprowadzono kontrolę realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz obserwacje dyżurów, zorganizowano dla Rady Pedagogicznej szkolenia pn. „Ocenianie kształtujące szansą na rozwój ucznia”, a jednemu nauczycielowi zapewniono udział w szkoleniu „Uczeń z autyzmem i zespołem Aspergera i jego specjalne potrzeby edukacyjne”),
- 2016/2017 nie formułowano takich wniosków, ale zaplanowano ewaluację wewnętrzną (obserwacje i badania ankietowe, głównie w zakresie bezpieczeństwa uczniów); we wrześniu 2016 r. przeprowadzono wśród uczniów badanie ankietowe dot. ich problemów i poczucia bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli str. 322-323)

Wyniki przeprowadzonych wśród uczniów badań ankietowych wykorzystane będą przez komisje opracowujące programy wychowawcze i profilaktyczne Zespołu Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 51-53)

11. Kontrole, audyt i ewaluacja zewnętrzna dotyczące tworzenia w Zespole Szkół warunków sprzyjających zdrowiu psychicznemu.

W roku szkolnym 2015/2016 Kuratorium Oświaty w Łodzi przeprowadziło w Gimnazjum ewaluację zewnętrzną obejmującą m.in. obszar pn. „W szkole rozpoznaje się możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe, sposoby uczenia się oraz sytuację społeczną każdego ucznia”. W sporządzonym przez siebie raporcie Zespół ewaluacyjny ocenił, iż wymagania jest spełnione w stopniu podstawowym, a placówka podejmuje działania na poziomie wysokim. Nie sformułowano zaleceń.

(dowód: akta kontroli str. 82-145)

W analizowanym okresie nie były przeprowadzane w Zespole Szkół inne kontrole, audyty i ewaluacje zewnętrzne.

(dowód: akta kontroli str. 324-325)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Organizacja kształcenia w Zespole Szkół była na ogół zgodna z zasadami higieny ucznia. Uczniom zapewniono udział w licznych konkursach, zajęciach pozalekcyjnych oraz akcjach wspierających zachowania prospołeczne. Zjawiska wskazujące na problemy psychospołeczne uczniów były monitorowane, a działania placówki w przedmiotowym zakresie poddawano corocznej ewaluacji wewnętrznej w ramach nadzoru pedagogicznego.

Realizacja zadań w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym współpraca z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi.

Opis stanu
faktycznego

W Zespole Szkół w roku szkolnym:

- a) 2013/2014 uczyło się 280 uczniów w 6 klasach SP (11 oddziałów liczących od 13 do 23 uczniów) i w 3 klasach Gimnazjum (6 oddziałów liczących od 13 do 20 uczniów),
- b) 2014/2015 uczyło się 294 uczniów (12 oddziałów SP liczących od 13 do 23 uczniów i 6 oddziałów Gimnazjum liczących od 13 do 20 uczniów),
- c) 2015/2015 uczyło się 301 uczniów (12 oddziałów SP liczących od 14 do 23 uczniów i 6 oddziałów Gimnazjum liczących od 14 do 20 uczniów),
- d) 2016/2017 uczy się 280 uczniów (11 oddziałów SP liczących od 12 do 23 uczniów i 6 oddziałów Gimnazjum liczących od 14 do 20 uczniów).

(dowód: akta kontroli str. 315-316)

Zespół Szkół nie zatrudniał specjalistów w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Sposób, zakres i warunki udzielania tej pomocy opisano w pkt 4 niniejszego wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 217)

W ramach terapii prowadzona była diagnoza logopedyczna, ćwiczenia wstępne przygotowujące do poprawnej wymowy (oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne), ćwiczenia właściwe z zakresu korekcji wad wymowy (wywoływanie głósłki korygowanej, utrwalanie, automatyzacja), ćwiczenia wspomagające terapię logopedyczną (stymulujące słuch fonacyjny, ćwiczenia koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej, pamięci myślenia, orientacji przestrzennej, itp), konsultacje z rodzicami dzieci objętych terapią. Prace te wykonywane były przez nauczyciela nieodpłatnie w ramach wolnego czasu. Ukończył on studia z zakresu logopedii neurologicznej, terapii pedagogicznej i rewalidacji, posiadał certyfikat z integracji sensorycznej II stopnia oraz ukończone studia z zakresu wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju. W terapii logopedycznej wykorzystywał zestawy niezbędnych pomocy logopedycznych. Prowadził ją na podstawie opinii i orzeczeń wydanych przez PPP, w których brak było zaleceń dotyczących terapii zaburzeń integracji sensorycznej. W pracy logopedycznej nauczyciel wykorzystywał zarówno pomoce będące własnością Zespołu Szkół, jak i swoje własne. W roku szkolnym 2013/2014 opiekował się 21 uczniami, w tym 3 z orzeczeniami i 18 z opiniami PPP; w roku szkolnym 2014/2015 odpowiednio 20 (2 orzeczenia, 18 opinii), w roku 2015/2016 – 31 (2 z orzeczeniami i 29 z opiniami), a w roku 2016/2017- 16 (1 z orzeczeniem i 15 z opiniami).

(dowód: akta kontroli str. 328-334)

12. Występowanie o udzielenie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Uczniowie kwalifikowani byli do korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez przeprowadzane przez nauczycieli obserwacje w toku działalności dydaktycznej i wychowawczej. Wyniki obserwacji umieszczane były w kartach oceny funkcjonowania ucznia. Uczniowie posiadający orzeczenia i opinie PPP otrzymywali obligatoryjnie stosowną do treści tych dokumentów pomoc.

W latach 2013-2016 łącznie 60 uczniów Zespołu Szkół posiadało wydane przez PPP opinie/orzeczenia¹⁰. Wszystkim udzielona została pomoc psychologiczno-pedagogiczna.

(dowód: akta kontroli str. 220-225, 336-347)

13. Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Liczba uczniów, u których stwierdzono potrzebę wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, i którym udzielono takiego wsparcia, wyniosła: 408 w roku szkolnym 2013/2014, 465 w roku 2014/2015 i 515 w roku 2015/2016¹¹. Wsparcie udzielane było w formie zajęć: dydaktyczno-wyrównawczych (odpowiednio: 113, 115 i 127 uczniów), rozwijających uzdolnienia (116, 154 i 174), specjalistycznych (korekcyjno-kompensacyjnych i logopedycznych: 42, 29 i 47), związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu (62, 59 i 76), a także warsztatów (64, 102 i 87) oraz porad i konsultacji udzielanych przez psychologa z PPP (11, 6 i 4).

Pomoc w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń udzielana była również wszystkim potrzebującym rodzicom i nauczycielom (odpowiednio 90, 100 i 140 osób). W okresie objętym kontrolą w Zespole Szkół nie organizowano klas terapeutycznych.

(dowód: akta kontroli str. 334)

Zasady udzielania i organizacji w Zespole Szkół pomocy psychologiczno-pedagogicznej były zgodne z warunkami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r.¹², w tym w zakresie liczebności grup zajęciowych rodzaju udzielanej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 335)

14. Udzielanie uczniom z orzeczeniami i opiniami zalecanych form pomocy.

W roku szkolnym 2013/2014 do placówki uczęszczało 3 uczniów posiadających orzeczenia wydane przez PPP oraz 33 uczniów z opiniami PPP. W kolejnych latach szkolnych liczba tych uczniów wyniosła odpowiednio: 4 i 47 oraz 4 i 56.

(dowód: akta kontroli str. 336-347)

Spośród 60 uczniów posiadających wydane przez PPP opinie/orzeczenia, analizie poddano dokumentację dotyczącą czterech z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalistycznego oraz dwóch z opiniami. Ustalono, że wszyscy uzyskali w Zespole Szkół zalecane formy pomocy, obejmujące np. opracowanie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego, a także organizację zajęć rewalidacyjnych, logopedycznych, czy wyrównawczych.

(dowód: akta kontroli str. 336-461, 720-722)

15. Wsparcie indywidualne dla uczniów z trudnościami w nauce.

Uczniowie z trudnościami w nauce otrzymali w latach 2013-2016 indywidualnie określone wsparcie w formie:

- zajęć rewalidacyjnych, z których korzystało w poszczególnych latach szkolnych od 3 do 4 uczniów, w wymiarze po 2 godziny tygodniowo,
- terapii logopedycznej - od 16 do 31 uczniów w wymiarze jednej godziny tygodniowo,

¹⁰ Uczniom tym wydano łącznie 147 opinii/orzeczeń.

¹¹ Występowały przypadki korzystania przez uczniów w kilku form pomocy.

¹² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532).

- zajęć korekcyjno-kompensacyjnych - od 9 do 21 uczniów (w grupach) w wymiarze jednej godziny tygodniowo,
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z różnych przedmiotów - od 113 do 128 uczniów, w wymiarze po jednej godzinie tygodniowo.

(dowód: akta kontroli str. 462)

W kontrolowanym okresie nie występowały przypadki: niepromowania ucznia do następnej klasy, powtarzania klas przez uczniów, nieklasyfikowania uczniów, przeprowadzania egzaminów poprawkowych, a także rezygnacji przez uczniów z nauki w Zespole Szkół.

(dowód: akta kontroli str. 463, 464)

16. Indywidualne określone wsparcie dla uczniów z uzdolnieniami.

W Statucie Zespołu Szkół zawarto postanowienia nakładające na placówkę obowiązek rozpoznawania zainteresowań i uzdolnień uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych, oraz zaplanowania wsparcia związanego z rozwijaniem ich zainteresowań i uzdolnień.

(dowód: akta kontroli str. 146-184)

Spośród 19 rodzajów zajęć pozalekcyjnych wymienionych w pkt 6 wystąpienia, 14 n.w. zajęć prowadzonych było w Zespole Szkół jako celowe dla rozwoju uczniów najzdolniejszych (w wymiarze tygodniowym w poszczególnych latach szkolnych okresu 2013-2017): matematyczne (1 godz. w roku 2013/2014 oraz 2 godz. w pozostałych latach), koło chemiczne (1 godz.), koło fizyczne (1 godz.), koło biologiczne (1 godz.), koło informatyczne (2 godz.), koło dziennikarskie (1 godz.), koło historyczne (1 godz.), zajęcia plastyczne (3 godz.), zajęcia sportowo-rekreacyjne (3 godz. w latach 2013-2015 i 4 godz. w latach 2015-2017), zajęcia chóru (2 godz.), koło teatralne (1 godz.), zajęcia rozwijające zdolności z języka polskiego (1 godz. w latach 2013-2015 i 2 godz. w latach 2015-2017), koło języka angielskiego (2 godz.) i koło języka niemieckiego (2 godz.).

(dowód: akta kontroli str. 465)

W roku szkolnym 2013/2014 średnią nauczania w wysokości 4,75 i wyższą uzyskało 24 uczniów (8,6% wszystkich uczniów Zespołu Szkół), w roku 2014/2015 – 35 uczniów (11,9%), a w roku 2015/2016 – 44 uczniów (14,6%).

(dowód: akta kontroli str. 467)

W latach 2013-2016 żaden uczeń nie uzyskał stypendium MEN lub Prezesa Rady Ministrów. Stypendia przyznane przez Zespół Szkół za wyniki w nauce otrzymywało 18 uczniów. Rozwijali oni swe uzdolnienia przez uczestnictwo w zajęciach: z języka polskiego (6 uczniów), z matematyki (3), koła biologicznego (4), koła informatycznego (4), chóru (3), koła języka angielskiego (2), koła dziennikarskiego (1) i historycznego (1).

(dowód: akta kontroli str. 466)

Rodzice uczniów nie występowali z wnioskami o podjęcie indywidualnego programu nauki lub indywidualnego toku nauki.

(dowód: akta kontroli str. 220-225, 468)

17. Współpraca w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej z innymi podmiotami.

W statucie Zespołu Szkół określono, że pomoc w przedmiotowym zakresie realizowana jest we współpracy z rodzicami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dzieci, placówkami doskonalenia nauczycieli, a także innymi szkołami i placówkami.

(dowód: akta kontroli str. 146-184)

W analizowanym okresie Zespół Szkół współpracował głównie z n.w. podmiotami:

- 1) Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Sieradzu (WODN) na podstawie:

- dokumentu podpisanego w dniu 1 grudnia 2014 r. pn. „Założenia wspomagania służące poprawie jakości pracy Zespołu Szkół w Zadzimiu”, służącego ustaleniu sposobów działania nauczycieli, rodziców i uczniów w obszarze działań profilaktycznych zapobiegających działaniom ryzykownym dzieci i młodzieży; w ramach tego wsparcia, w roku szkolnym 2014/2015 przewidziano szkolenie dla grona pedagogicznego pn. „Szkolna Interwencja Profilaktyczna”, warsztaty dla nauczycieli pn. „Interwencja profilaktyczna wobec ucznia eksperymentującego ze środkami psychoaktywnymi”, a także konsultacje indywidualne nt. „Wdrażania metody Szkolna Interwencja Profilaktyczna”;
- porozumienia z dnia 3 listopada 2015 r. o wsparciu w zakresie opracowania i wdrożenia programu rozwoju szkoły (poprzez organizowane przez WODN szkolenia i seminaria).

(dowód: akta kontroli str. 469-471)

WODN przeprowadził dla nauczycieli w roku szkolnym:

- 2013/2014 cztery szkolenia, w tym dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla ucznia o zaburzonym zachowaniu oraz współpracy szkoły z rodzicami w zakresie oddziaływań wychowawczych i dydaktycznych,
- 2014/2015 sześć szkoleń, m.in. na temat profilaktyki agresji i przemocy w szkole, Szkolnej Interwencji Profilaktycznej oraz wspierania ucznia gimnazjum w wyborze edukacyjnym i zawodowym,
- 2015/2016 cztery szkolenia, w tym dotyczące wspierania ucznia z dysleksją oraz oceniania kształtującego szansę na rozwój ucznia,
- 2016/2017 pięć szkoleń, m.in. w zakresie bezpieczeństwa w sieci.

(dowód: akta kontroli str. 472)

- 2) PPP, która prowadziła w Zespole Szkół: konsultacje z nauczycielami, warsztaty dla dzieci 6-letnich, konsultacje psychologiczne z rodzicami i uczniami, szkolenia dot. skutecznych technik uczenia się i radzenia sobie z niepowodzeniami, a także motywowania do nauki.
- 3) Komendą Powiatową Policji w Poddębicach, która przeprowadziła szkolenie dot. odpowiedzialności karnej nieletnich (12 lutego 2014 r.), pogadankę dot. bezpieczeństwa na drodze i w szkole (10 marca 2016 r.) oraz rozmowy ostrzegawcze, o których mowa w pkt 7 wystąpienia.

(dowód: akta kontroli str. 474-476)

- 4) Radą Rodziców, która w latach 2013-2016 odbyła łącznie 10 posiedzeń, m.in. opiniując programy wychowawcze i profilaktyczne.

(dowód: akta kontroli str. 49-52)

18. Nadzór pedagogiczny Dyrektora Zespołu Szkół w zakresie zapewnienia pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także audyty i kontrole organów zewnętrznych.

Podejmowane przez Dyrektora Zespołu Szkół działania w ramach nadzoru pedagogicznego opisane zostały w pkt 11 wystąpienia.

Dyrektor przeprowadził również obserwacje zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych: 34 w roku szkolnym 2013/2014 (w tym 3 obserwacje zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i jedną obserwację zajęć z edukacji dla bezpieczeństwa), 22 w roku szkolnym 2014/2015 (w tym 2 obserwacje zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i 3 zajęć rewalidacyjnych) oraz 24 w roku szkolnym 2015/2016 (w tym 2 obserwacje zajęć z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i 4 zajęć rewalidacyjnych). W tych latach wszyscy nauczyciele poddani byli obserwacji w czasie dyżurów.

(dowód: akta kontroli str. 477-479)

Oprócz ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej przez Kuratorium Oświaty w Łodzi (opisanej w pkt 11 wystąpienia), w Zespole Szkół nie były prowadzone inne kontrole i audyty w zakresie zapewnienia pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(dowód: akta kontroli str. 82-145, 324-325)

Ustalono
nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zespół Szkół realizował zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Organizacja tej pomocy odpowiadała wymogom określonym w obowiązujących w tym zakresie przepisach. Wszystkim uczniom, w przypadku których stwierdzono potrzebę takiego wsparcia, udzielono stosownej pomocy, m.in. poprzez opracowanie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego, organizację zajęć pozalekcyjnych wspierających zarówno uczniów mających trudności w nauce, jak i uczniów uzdolnionych, a także warsztatów, porad i konsultacji udzielanych przez psychologa z PPP. Wsparcia – w szczególności w formie konsultacji i szkoleń – udzielano również rodzicom i nauczycielom.

Realizując zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej Zespół Szkół współpracował z innymi podmiotami, w tym z rodzicami uczniów oraz PPP.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, odstępuje od sformułowania wniosków, o których mowa w art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach: jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Łódź, dnia 23 listopada 2016 r.

Kontroler
Marek Wojewódzki
gł. specjalista kontroli państwowej

Marek Wojewódzki
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

P. Szewczyk
podpis

¹³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.